

habenda. qua quanto verius nos ipsos cognoscimus et quanto lucidius introitus ingredi mur: tanto amplius mala nostra ex quibus humiliamur videmus. **Hinc Boetius.** Nemo tam proposita felicitatis est qui non in aliqua parte eius sui statum qualitate rixet. Et hoc est quod innuit **Ezechiel.** viij. ubi sepe repetit. Et ad hoc conuersus videbis abominatōes maiores. quia quanto verius conuertimur: tanto plura mala nostra videmus. **Hec est aliquis sanctus** qui ab hac lege excludat: **Dicit enim Berni.** Tu quicumque es et si sanctus es: si te ad lumē veritatis intus in anima sine dissimulatione inspicias: nō dubito quin humiliteris in oculis tuis. Sicut ergo ex cognitiōe dei dilectio: sic ex cognitiōe nostri humilitas generat. **Tercio ex cognitiōe matris virginis clemente spes nobis oritur et fiducia.** ut qui nostre iusticie fiduciam non habemus: nec propter dei reuerentiam tanquam peccatores faciem levare audeamus ad virginem confugientes: de eius clementia speremus. **Qui ergo propter dei reuerentiam et suorum bonorum insufficiētiā nō audeat levare faciem eius offensam dñi erubescens.** Si inquam tales ad matrem virginem profugerint de eius clementia sperantes: ipsos in gratia recipiet: et per materna beneficia eos diuine gratie reconciliabit. et hoc est pulchra agnitio cuius beata virgo designat esse mater. **¶ Quarto beata virgo dignat esse mater sancte spei. i. habentium sanctam spem.** Cum autem dicit sancta: innuit spes alias iustas et non sanctas. **Propter quod sciendum quod sunt tria que spem nostram iustificat de virgine gloriosa.** ut videlicet propter eam a peccatis cessemus. spem nostram solum in ipsam et filium eius ordinem. ipsam bonis quibus possumus honorem. **¶ Primo dico a peccatis cessemus.** quia frustra sperat qui peccando eum puocat in quo sperat. **Hinc Sapi. v.** Spes impij quasi lanugo que a vento dispergit. **¶ Item Job. xj.** Oculi impij deficient et effugium peribit ab eis. et spes eorum abominatio est anime. **Hinc Jo. ij.** Omnis qui habet spem in deo sanctificat se sicut ille sanctus est. **Secundo spem nostram solum in matrem virginem ordinem.** nec de nostris: nec de alienis viribus presumētes: ne maledictōes. **Hicere. in curram.** ubi dicit. **¶**

ledictus qui ponit carnem brachium suum. **Tercio in virginem matrem spem nostram ponamus ipsam in omnibus et pro omnibus honorantes.** quia tunc fiducialiter speramus si spem nostram pro exhibitione operis comprobamus. et hoc est quod ait ps. **Spera in dño et fac bonitatem.** Et hoc est veraciter spes sancta cui se gloriosa virgo assensit esse matrem.

LXXXII. De eodem sermo. v.

Homo quidam de

scendebat ab hierlm in hiericho: et incidit in latrones. **Luc. x.**

Sap. ix. dicit. Difficile estimamus que in terris sunt: et que in prospectu sunt inuenimus cum labore. que autem in celis quis inuestigabit: ac si dicat. Si difficile intelligimus aliquid quod terrenis que sensibus subiaceret: quid intelligere possumus de celestibus et diuinis. hinc est quod gloriosus ille archiepiscopus **Beatus christus:** quotiens loqui voluit de celestibus et diuinis: assumpsit corporalia loquens in parabolis. ut per visibilia rerum similitudines perdetem. i. paulatim nos duceret in celestia et diuina: dicens. Simile est regnum celorum decem virginibus. vel thesau. abscond. vel sage. misse in mari. **¶ Ad exponens Greg. di.** Regnum celorum ideo terrenis rebus ille dicit. ut ex his que animus nouit surgat ad incognita: quantum exemplo visibilium se ad inuisibilia rapiat. et per ea que visu vidit quasi conficatus incaleat. ut per hoc quod scit notum diligere discat et incognita amare. **Ex his ergo omnibus instructus placuit verbum propositum adducere: ut per res corporales que sonant naturalitate gloriose virginis deprimamus.** In quibus verbis tria intelligimus. scilicet gloriose virginis singularitatem. descensionis qualitatem. nostram utilitatem. **¶ Primum ibi.** Homo quidam. **Secundum ibi.** descendebat ab hierlm in hiericho. **Tertium ibi.** et incidit in latrones. **Hec per ordinem persequentes: primo dicimus quod in primo membro intelligimus gloriose virginis singularitatem.** Licet enim hoc nomen homo secundum grammatice sit nomen appellatiuum appellans pro omnibus. per hoc tamen nomen quidam additur et ab hac generalitate restringitur ut non stet pro omnibus

sicut prius. sed pro vno intelligatur licet ad
huc stet indefinite. Unde dicitur hic loqui quod
propositio indefinita equipollet particulari.

Sunt autem tria propter que glori-
osa hec virgo ab omnibus hominibus restrin-
gitur: diuiditur: et etiam separatur: in quibus
nec primam similem visa est. nec habere se-
quentes. scilicet propter gratiarum plenitudi-
nem. virtutum pulchritudinem. meritorum
multitudinem. que tria hec virgo et mater ita
singulariter habuit ut ea nemo vnquam habu-
it nec habebit. Primo ergo dicamus de gra-
tiarum plenitudine. Nam de ea veraciter di-
citur per angelum quod plena fuerit gratiarum:
dicens. Ave gratia plena. Que videlicet ver-
ba cum sint ab angelo plura: oportuit esse ve-
ra. quia verba angeli non possunt cadere ab
effectu. Notabiliter autem angelus Mari-
am ante conceptionem dixit plenam esse gra-
tia. quia in conceptione filij dei et in reliquis
fuit gratia superplena. Fuit enim sibi plena
nobis autem superplena. De prima dicitur
Eccle. xiiij. In me omnis gratia vite et ve-
nitatis. De secunda dicit ibidem. Videte quo-
niam non solum mihi laboravi: sed omnibus
exquirentibus veritatem. Et ideo subiungit ibi-
dem. Transite ad me omnes qui concupiscitis
me: et a generationibus meis implemini.
ut videlicet de superplenitudine eius omnes
accipiant. De prima adhuc dicit Hieroni.
Ceteris per partes Marie de se tota simul
insudit plenitudo diuinitatis. De secunda
dicit Bernardus. Maria sinu aperit vniuer-
sis: ut de plenitudine eius omnes accipiant.
captiuus redemptionem. eger consolationem.
peccator veniam. iustus gratiam. angelus le-
ticiam. filius carnis substantiam. tota trini-
tas gloriam. De prima dicit Bernardus. Me-
rito de te virgo beata plenitudo gratie pre-
dicat. quia non defuit tibi fides patriarcharum.
spes prophetarum. charitas apostolorum.
constantia martyrum. sobrietas confessorum. ca-
stitas virginum. puritas angelorum. De secunda
dicit Bernardus. Maria quia superplena gra-
tia in conceptione filij facta est: facillime pote-
rit moueri ut ex ea liquor gratie effundatur.
De utroque autem simul idem dicit. Ad quid
Maria ante conceptionem plena gratia ab an-

gelo nunciatur: nisi quia dudum sibi plena
nobis fieret superplena. Si enim vasi ex to-
to iam pleno aliquid corpus imitatur: quantum
illud magnus est quod imitatur: tantum est ne-
cesse effluere de superpleno. Et quia in eam
iam dudum plenas deus eternus dei filius in
conceptione in utero eius imitatur: ideo ne-
cesse est ut superfluat in eternum. Et sic pa-
tet quomodo beata virgo ex plenitudine grati-
arum a comuni statu omnium hominum sepa-
ratur. Nam de omnibus nobis dicit apostolus
Eph. iij. Unicuique nostrum data est gra-
tia secundum mensuram donationis christi. Ipa au-
tem non vnam: sed omnes gratias posside-
bat. **S**ecundo Maria singularis ho-
mo dicitur propter virtutum plenitudinem. quia
omnes virtutes habebat sine impulsu con-
trarij vitij. Postre enim virtutes si quas pos-
sidemus fede dicitur veraciter. quia cum im-
pugnatione contrarij vitij acquiruntur. Quod
de eunuchis vel qui sic est a natura frigidus
non attribuit virtus castitatis. quia de con-
trario vitio non impugnat. sed illis virtus
castitatis attribuit. quo cum impugnantur re-
sistunt tamen vitio. et sic plantant in corpore
castitatem. propter quod pro magna laude di-
cit deus sponsa sue in Cantico. Sicut lilium
inter spinas: sic amica mea inter filias. Quid
per lilium nisi castitas: quid per spinas nisi
vitia impugnata designantur. Sicut igitur
rosa inter spinas: sic castitas inter vitia cre-
scit. Unde philosophus. Et hic dicit quod vir-
tus tenet medium vitiorum. Et ideo nosse vir-
tutes quia iuxta eas vitia sunt dicuntur fede.
Gloriose autem virginis virtutes dicitur
habere pulchritudinem. quia nullis vnquam vi-
tios fuerunt impugnare. quia fomes peccati
de quo vitia trahunt radicem in utero ma-
tris virginis fuit debilitatus ut non posset
Maria trahere in peccatum: ut potenter pos-
set non peccare. Sed in conceptione filij dei
ita fuit extinctus et mortificatus ut non posset
peccare. et ideo eius virtutes nulla vitia im-
pugnabatur ut de ea proprie dici possit illud
Cantico. Tota pulchra es amica mea et ma-
cula non est in te. Sic etiam patet quomodo sin-
gularis fuit et diuisa ab omnibus hominibus in
virtutum pulchritudine. **T**ercio si-

gularis fuit beata virgo propter meritoꝝ multitudinem. eo quod ipsa super omnes puras creaturas merita cumulauit. Erant autem eius merita nobilia. magna. multa. Nobilia propter immediationem. magna propter duplicatam operationem. multa propter continuationem. **P**rimo dico merita virginis erant nobilia propter immediationem. Nam opera misericordie que nos iubemur pauperibus exhibere ipsa immediate in deum ipsum non in pauperes qui sunt membra eius exercebat. Ipsa enim deum lacte suo pauit et potauit. hospicio uteri sui hospitaui et vestiuit. dans ei corpus tanquam vestimentum de carne sua. et cetera opera misericordie sine medio in ipsum deum exercebat. **S**ecundo fuerunt merita eius magna propter duplicatam operationem. quia simul et semel actionem et contemplationem feliciter exercebat. Nam in eo quod nutriuit Jesum necessitates corporis ministrando. in hoc ipso intendit deo eius diuinitatem sublimiter contemplando. **T**ercio merita eius fuerunt multa propter continuationem. quia sine omni cessatione erat vel in exercitij labore. vel proficiendi studio. vel in experientie dulcedine. vel fruendi gaudio. **E**x his ergo tribus. scilicet gratiarum plenitudine. virtutum pulchritudine. meritoꝝ multitudine beata virgo quidam homo merito nominatur. **S**equitur secundum principale. scilicet descendebat ab hierusalem in hiericho. In quibus verbis descensionis qualitas designatur. **H**oc autem verbum descendebat signans motum tria nobis importat. scilicet terminum a quo. terminum ad quem. et ipsum motum descensionis. quod tria in verbis huius membra tangunt. Nam terminus a quo per nomen hierusalem. terminus ad quem per nomen hiericho. motus vero quo ab vno termino in alium transitur per verbum descendebat importat. **H**ec tria breuiter percurrentes. dicimus quod beata virgo descendebat ab hierusalem tempore quo ab eterno a trinitate exiit ordinata ut homo fieret. **E**rat enim in corde dei ab eterno ordinata. ipsa testante. **P**rouer. iij. **D**ominus possedit me initio viarum suarum antequam quicquam faceret a principio. ab eterno ordinata sum. nondum erat abyssus et ego iam concepta eram etc. **A**b hinc ergo descendebat tempore p̄-

nito ut mater dei eligeret. **D**escendit autem in hiericho. hoc est in hunc mundum. **D**icit enim Beda quod hiericho figuram habet mundi. **I**ninterpretat enim luna. que mutabilis est sicut mundus. **E**t hec de duobus terminis. scilicet a quo et ad quem breuiter tacta sufficiant. **D**e tercio autem scilicet motu descensionis sciendum quod beata virgo tribus descendit gradibus. scilicet per naturam mundissime puritatis. per profundum mundissime humilitatis. per affectum dulcissime benignitatis. **P**rimo dico descendit in hunc mundum per naturam mundissime puritatis. **N**unc enim pura creatura in tanta mundicia et sanctitate nata est in hunc mundum sicut ipsa. **N**am in utero matris concepta sanctificata est per singularem gratiam. que originale peccatum submouit et restrinxit fomitem ut non eam impelleret ad peccandum ut ita non potens esset non peccare nec venialiter. nec mortaliter. quod nullo unquam puro homini est collatum. **L**icet enim Hieremias et Iohannes baptista in utero essent sanctificati. poterant tamen peccare venialiter ut fecerunt. **S**ecundo descendit per profundissimam humilitatem. ita ut corpus rationis facta pre omnibus hominibus coram deo humilis appareret. **D**e qua eius humilitate in alijs eius sermionibus iuuenes multa scripta. **T**ercio descendit per affectum misericordissime benignitatis. tantum superfluum visceribus pietatis ut omnium hominum miseras faceret esse suas. **S**i enim Paulus in infinitum inferior tanta misericordia effluebat. ut se omnium hominum miseris conformaret. dicens. **C**orinth. xj. **Q**uis infirmus et ego non infirmus? **Q**uis scandalizans et ego non vroz? **Q**uanto magis gloriosa virgo que ipsa misericordiam que deus est nouem mensibus gestabat in utero. super omnem creaturam misericordia effluebat. **P**ropter quod dicit Bernardus. **S**ilet at misericordiam tuam virgo benedicta qui eam in suis necessitatibus inuocabat non senserit profuisse. **D**e qua tamen eius misericordia in membris quod statim subiugitur diffusius disseremus. **S**equitur tertium principale. scilicet et incidit in latrones. hoc est conuersationem habuit inter peccatores. **Q**uis enim crudelior latro quam qui per mortifera peccata non corpus

recoꝝdaꝝ ⁊ gratias exhibere ita sane si per penitentiã ⁊ cõuerſioneꝝ nomen Iohannis induimꝰ: vt per illa ſimꝰ iam in gratia cõſtituti. Reminẽ enim filius pendens in cruce recõmendauit matri niſi Iohannẽ. inſi nuã per hoc vt eos peccatoꝝes qui i pertinaci malicia in peccatis perfeuerãt: matri nulatenus intendit recõmendare. ſed ſolũ eos qui mutata voluntate per penitentiã ⁊ cõuerſionem iam in gratiaꝝ ſunt recepti protegit ⁊ defendit ⁊ maternũ eius affectum. vt ab ira furoris domi in tempore malo defendantur: expandit ſup illos.

LXXXIII De exaltatõe ſancte crucis.

Exaltaui lignum

humile. Ezechielis. viij. Dicit Bern. Quando de bonis domini aliquid perdimꝰ duplici diſpẽdio ſubiaceamus. quia ⁊ ipſum bonũ perdimꝰ: ⁊ ad peccatũ ingratitudinis obligamur. Ideo iubet nos dominꝰ Jobã. viij. colligere fragmenta ne pereãt. Et quia longe ante: hoc eſt in feſto inuentiõis ſancte crucis triplicẽ crucem ꝑpoſuimus. nec rotũ quod ꝑpoſitũ extitit pertractauimꝰ. ideo reliquias eiꝰ ſẽdẽ materie ibi dimiſſas recolligamus: ⁊ collectas ꝑut poſſumus ꝑſequamur. Sciendũ ergo qd in feſto ſancte crucis inuentiõis inter alia ibi poſita triplicẽ crucem ꝑpoſuimus. quarum duas vt ita dixerim ibi ꝑſecuti ſuimꝰ. nũc reſtat vt de terciã: hoc eſt de cruce domini ſermonẽ qui in manibus eſt ordinemus.

Eſt itaqꝝ ſciendũ qd eſt duplex crux vna corporalis ſiue materialis. alia ſpirituãlis. Corporaleꝝ crucem domini illam dicimꝰ que dulciſſimũ corpus Jeſu chriſti in paſſione ſuſtinuit. de qua cruce ſolẽniꝝ at eccleſia illud. **C**ruce aue ſpes vnica ⁊c. Spiritualeꝝ crucem dicimꝰ in qua ſancti ⁊ qui qꝝ perfecti conſixi dominũ imitãtur. de qua hortatur nos dominꝰ Mat. xvi. dicens. Qui vult venire poſt me abneget ſemetipſũ ⁊ tollat crucem ſua. De qua apoſtolus Galat. ij. Chriſto conſixus ſum cruci. De hac ergo duplici cruce dicũt verbum ꝑpoſitum: ſcilicet Exaltaui lignum humile. quia

vtraqꝝ prius habuit humiliatõeꝝ ⁊ poſtea exaltationẽ. Primo ergo primãꝝ crucem ꝑſequentes: dicimꝰ qd vetus lex ꝑnũciat crucem humiliatõeꝝ: vocans eam maledictã. dicẽs Deutro. xxi. Maledictꝰ a deo qui pendet in ligno. Sed noua lex ex perſona eccleſie dicit eam exaltatõeꝝ: vocans eam benedictam Sapiẽ. xiiij. Benedictum lignũ ꝑ quod fit iuſticia. Unde Grego. volẽs oſtẽdere venerande crucis a veteri lege maledictiõeꝝ ⁊ a noua lege benedictiõeꝝ: colligit ꝑue omnia verba in vtraqꝝ lege de cruce dicta: ſic dicẽs. Scimꝰ quia ſcriptura ſacra lignũ crucis ꝑ legem nobis ꝑnũciat: cuꝝ dicit maledictus a deo qui pendet in ligno. ꝑ ꝑphetas quoqꝝ denũciat cum dicitur dominꝰ regnauit a ligno. ꝑ euangeliũ ⁊ de lignũ ſancte crucis aperte oſtendit vbi ipſa paſſio domi declaratur. ꝑ apoſtolũ etiam hæc eadem crux verbis ⁊ operibus tenet cuꝝ dicit. mihi abſit gloriari niſi in cruce ⁊c. Et ſubiungit Grego. Lignum ergo crucis qd ꝑdicat lex hoc etiam ꝑphete. ⁊ quod denũciant ꝑphete hoc exhibet euangeliũ. ⁊ quod exhibet euangeliũ hoc ꝑdicat apoſtoli ꝑ vniuerſum mundũ. Patet ergo luce clariꝝ qd crux que ꝑ vetus teſtamentũ humiliatã ⁊ abomiãta extitit ꝑ maledictiõeꝝ: ꝑ nouũ teſtamentum eſt exaltatã: gloriſicatã: magnificatã. et hoc ꝑ benedictiõeꝝ. Et ſic patet crucis humilitas et eiꝰ ſublimitas.

Nũc dicendũ reſtat quibus medijs venerãda crux noſtra ſit ⁊ dicat exaltatã. Et ſunt quinque cauſe ꝑpter quas merito dicitur exaltatã. Primo ꝑpter contactũ membroꝝ chriſti ⁊ ſanguinis eiꝰ cõſperſioneꝝ. Hinc eſt qd in laudem crucis canit eccleſia. Arbor decora ⁊ fulgida ornata regis purpura. Secundo exaltatã eſt fidelium veneratiõeꝝ. quia que prius fuit ignominioſa: nũc veneratiõeꝝ fidelium eſt glorioſa. ⁊ que prius fuit dedecoris ⁊ horroꝝis: nunc in frontibus regum eſt decoris ⁊ honoris. Unde ſicut prius omnes pendẽtes in cruce erant maledicti: adeo vt etiam Paulus glorioſum dominũ noſtrum Jeſũ chriſtũ non veritus ſit dicere maledictũ. Sic enĩ apoſtolꝰ ait Galat. ij. Chriſtꝰ redemit nos de maledictiõeꝝ legis